1939 ий 18 ИЮНЬ № 51 (550) Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

КОММУНИЗМ ВЕРЧ БЕССМЕРТНЫЙ БОРЕЦ

Горький пытартыш вӱр чӱчалтышыже марте партийлан, шкенжын родной калыкшылан, тӱнямбал коммунистический движенийлан преданный, коммунизм верч пламенный борец семын, Советский элын патриотшо семын постеш колен. Горький человечествын подлый тушманже-шамычын кидше дене колен. Тиде чудовищный преступленийым фашистский разведка-шамыч ямдыленыт да троцкистско - бухаринский подпольысе озверелый фашистский наемник-шамыч шуктеныт.

Нуно кидыштым мемнан гордость ден чапна ӱмбак, мемнан Горький ӱмбак тудлан нӧлталыныт, вет тудо современностын величайший писательже, сталинский эпохын эн передовой еҥже кокла гыч иктыже, кровавый фашизм ваштарей мужественный борец, у мировой войнам ылыжтыше-шамычым нойыде да грозный разоблачатлыше лийын.

Ленин Горькийым шергын аклен да шыман йӧратен. Ленин Горькийын художественный творчествыжлан велӧ огыл, но тудын практический революционный деятельностышланат, большевистский агитатор, коммунизм идейын пропагандический мутшыланат кугу значенийым придаватлен. Вот мом 1912 ийыште Российыште пашазе движенийын у нӧлталтмашыже тӱҥалме годым Ленин Горькийлан возен: „Майский листовкым ода возо гын? Але тыгаяк майский дух дене изи листокым? Кӱчыкаракым, „кумыл нӧлталшаным", а? Тоштым рӱзалтыза—1905 ийым шарныза... Революционный прокламацийым нетлаш сайрак ыле..."

Сталин йолташ Горькийын чыла тӱняш йоҥгалтше набатный мутшым тыгак шергын аклен.

Горький коммунизмын торжествожлан, международный революционный движенийын сеҥымыжлан сайын ӱшанен. Тудо возен, что пролетариат, „Маркс—Ленин идеологий дене воспиталтше, тудын вождьшо Сталинын реально да мудро осуществитлымыже дене, тиде пестроплеменный элыште чыла племена ден раса-шамыч илышлан, пашалан, шкенынтын культуржын развитийыштлан йӧршеш тӧр правам улыт манын тидым пролетарият тӱнялан доказатлен".

„Империализм ден фашизм национальный келшыдымашым, расовый пренебреженийын да презрениййн осал вӧшмыштым удат", манын Горький предостерегатлен.

Чыла человечествын интересыштлан Горький „капитализм верч беспощадно кучедалашлан исторически обоснованный правам, буржуазный мирын чыла гнусный негызше-шамычым шалаташ да пытараш" мемнан правам возвеститлен.

Именно айдемым йӧратымаш гыч, млындыште айдеме пиалын жаждыже гыч Горькийын шӱйын шогышо, колаш тӱҥалше капитализм дек фашистский варварство ден мракобесий дек ненавистьше шочын —тугай священный ненависть, кудым тудо человечествын эрыкше да пиалже верч кучедалмашын знамяже семын завещатлен.

Шкенжын илышыжын пытартыш минутшо марте Горький революцийын суровый да мужественный солдатше лийын:

„... Если война,—возен Горький,—тудо класс ваштареш ылыжеш, кудын виижым дене мый илем да пашам ыштем,—мыят тудын армийышкыже рядовой боецлан каем. Каем... тудлан, вет Совет-шамыч Союзысо пашазе классын великий справедливый пашаже—тиде мыйын законный пашам, мыйын долгем".

Писатель воин—родинам предатлыше-шамычым пӱсын ненавидитлен да предательствым кӱлеш вий дене клеймитлаш айдеме йылмыште мут-шамыч уке манын шотлен. Горький возен:

„... Предательым нигӧ дене да нимо дене таҥастараш. Мый шонем, что тифозный тийымат предатель дене таҥгастарымаш тудым оскорбитлымаш лиеш ыле".

„Советский Социалистический Республика-шамычын подлинный, искренный революционерже шкенжын подлый тушманже дек шке кӧргыштыжӧ сознательный, активный, героический ненавистьым нумалде ок керт".

„Если тушман ок сдаватлалт,—тудым уничтожатлат".

Тушман-шамыч дене кучедалын Горький нойыде массым коммунистический моральын духешыже воспитатлен. Тудо мемнан сеҥымаш дене восхищатлен, чыла у, социалистическийлан куанен. Горький еҥын сознанийыштыже капитализмын пережиткыжым гнев дене разоблачатлен.

Родинан да калыкын верный эргыже Горький Ленин—Сталин партийын знамяже йӱмалне кучедалшыла боевой постеш колен. Тудын нерген шарнымаш курым дене илаш тӱҥалеш.

И. В. Сталин ден М. Горький. 1932 ий.

ВКП(б) Марийский обкомын пленумжо нерген

Информационный увертарымаш

1939 ий 13—14 июньышто ВКП(б) Марийский Обкомын пленумжо лийын. Пленумышто ВКП(б) райкомын первый секретарьышт да райисполкомын председательышт участвоватленыт.

Пленум—ВКП(б) ЦК Майский Пленумын итогшо нерген вопросым обсудитлен.

Вопросым кок кече обсудитлыме мӧҥгӧ, ВКП(б) Маробкомын пленумжо соответствующий решенийым приниматлыш.

ВКП(б) Обком.

У ШУРНЫМ ПОГЕН НАЛАШ ЯМДЕ УЛЫТ

У шурным кӱкшӧ качество дене да шке жапыштыже поген налаш да ял озанлык продукт-шамычым государствылан пуаш ямдылалтмашке чыла колхозный массым кызытак мобилизоватлаш кӱлеш. У шурно погымаште массовый паша решающий рольым модаш тӱҥалеш. Садлан тиде пашашке кугу вниманийым обратитлаш кӱлеш. Партий ден правительствын решенийыштым кажне колхозникын сознанийышкыже шуктыман. Массовый пашам партийный ден комсомольский организаций-шамыч вуйлатышаш улыт.

„Памят 9 января" колхоз пелевсе комсомольский организаций (Йошкар-Ола район) уборкылан ямдылалтмашке виян пижын. Комсомолец - шамыч колхозник-шамыч коклаште СССР Верховный Советын Кумышо Сессий материал-шамыч деч посна „Колхоз-шамычын общественный млавдыштым разбазариваний деч аралыме мера-шамыч нерген" да „1939 ийыште урожайым поген налашлан да ял озанлык продукт-шамыч заготовкылан ямдылалтме нерген" ВКП(б) ЦК ден СССР Совнаркомын постановленийыштым умылтарат.

Тиде колхоз республикысе колхоз-шамычлан сортовой семенам ямдыла. Садлан шурно пасулаштышт пеш кугу уход, забота кӱлеш. Тиде пашашке колхозный агроном И. Ф. Рибкин ден полевод Ф. Г. Томилов йолташмыт поснак прикрепитлыме улыт.

Колхоз урожайым поген налаш тӱрыс ямдылалтын. У тӱредме машинам налме, кум косилкым ремонтироватлыме, 300 мешакым, комбайн гыч шурным шупшыкташ 4 ящикым ямдылыме да склад-шамычым ремонтироватлен шындыме. Ме тений урожайым кӱчык жапыште йоктарыде поген налына—маныт колхозник-шамыч.

Т. Мих.

ГОРЬКИЙ—ВОСПИТАТЕЛЬ

Йошкар Ола республиканский научный библиотекысе читальный зал кажне кечын читатель-шамыч дене темеш. Тыште научный пашаеҥ-шамыч гыч тӱҥалын, служащий, студент, пашазе, колхозник да начальный школлаште тунемше-шамыч марте лийыт, кажныжат литературный сокровищ ица тыч шканышт эн сайжым, Ленин ден Сталинын, классик-шамычын да современный писатель-шамычын произведенийыштым лудыт, тунемыт. Художественный литературышто великий пролетарский писатель Алексей Максимович Горькийын произведенийжым читатель - шамыч поснак йӧратен лудыт. Утларакшым молодежь Горькийын произведенийжым чот пагала, тудын илышыжым, пашажым тунемеш. Садланак моло писатель-шамыч дене таҥгастарымаште Горькийын произведенийжым лудшо эн шуко. Тений молодежь кокла гыч гына тиде библиотекыште Горькийын произведенийжым 3—4 книга дене 572 еҥ лудын. Тидат массын Горькийым кугун йӧратымыжым раш ойла.

Горькийын произведенийжым лудшо-шамыч теве мом ойлат: „Мый Марпединститутын II-шо курсыштыжо физмат факультетыште тунемам. Туге гынат, мый литературым пеш йӧратем. Утларакшым Максим Горькийын произведенийже мланем келша. Тудын чыла произведенийжым лудынам"—манеш А. Н. Пандемиров. Теве Марпединститут студентка Литвинова В. С. Горький нерген тыге ойла: „Тудын произведенийжым НСШ-ште тунеммем годымак йӧратен лудынам. Лудаш тӱҥалмек эре да эре лудмо шуэш. Тудын книгаж гыч ме шуко ожнысо йӧсӧ илышын могай улмыжым пален налына. Тудын книгажым лудмек кызытсе пиалан илышнам эше чот йӧратет".

Тыгай мутым кажне читатель деч колаш лиеш. Нуно Горькийым йӧратымаш велӧ огыл, тудын семын тушман дене нойыде кредалаш, кеч куштат бдительный лияш, а кунам кӱлеш лиеш гын, Горький ойлымо семын, рядовой боец лийын пашазе классын великий справедливый пашаже верч кредалаш каяш ямде улыт.

Горький колен огыл. Тудо кызытат бессмертный произведенийже дене ила, молодежым коммунистический духеш воспитатла.

М. Большаков.

100

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИИ ЛИТЕРАТУРЫН РОДОНАЧАЛЬНИКШЕ

(1939 ий 18 июньышто А. М. Горькийын колмыжлан кум ий темын)

Горький—народный писатель. Горькийын народностьшо тушто гына огыл, что тудо калык кокла гыч, „низов гыч лектын, что тудо мемнан писатель кокла гыч шемер калыкын илышыжым подвалын, лачугын мрачный бытшым виге деч коч сай шинчен, шужымаш дене кылмымашым, ен кид йымалне илымашым шке испытатлен. Горькийын народностьшо—ту-

М. Горький 1903 ийыште.

дын произведенийжын революционностьы ш т ы ж о, простой, но пеш выразительный да яркий йылмыштыже, массылан воздействоватлымын кугу вийыштыже. Горький Ленин ден Сталинын йолташыже—тудо коммунизм верч кучедалмаште беззаветный улеш.

В. И. Ленинын Горький дек отношенийже пале. „Горький,—возен—тудо художественный талант, кудо всемирный пролетарский движенийлан шуко пайдам конден да конда". Пале, кузе кўкшын Горькийым Сталин йолташ ценитлен. 1931 ийыште Сталин йолташ Алексей Максимовичын „Девушка и смерть" юношеский йомакым лудмеке книга ўмбакыже возен: „Тиде штука Гетен „Фауст" (Любовь побеждает смерть) дечат виянрак". Горький—пролетарский социалистический литературын родоначальникше. Молотов йолташ ойлен, что „русский литературлан влиянийын вийже дене Горький тыгай гигант-шамыч Пушкин, Гоголь, Толстой дене шога, тудо мемнан жапыште нунын кугу традицийыштым сай продолжатлыше улеш. Мемнан революцийын судьбажлан Горькийын художественный мутшо мемнан кеч могай писатель дечат непосредственный да виян".

А. М. Горький йоча жапше гычак айдем личностьым пызырыше ваштареш протествоватлен, шкаланже айдеме илышлан правам сенген налын. Тиде кучедалмаште тудо аралалтын да наступатлен. „Эркын-эркын мыйын волевой упрямство кушкын,—возен Алексей Максимович,—мыйын илыш мыняр йöсö лийын—мый тунар пенгыдын, даже шкемым ушанраклан чувствоватлаш тўналнам".

Царизмын мрачный ийлаштыже Горькийын „Песня о Буревестнике" возымыжо чытырыктыше вий дене йонгалтын:

„— Буря! Вашке мўгыралтеш буря!"

Тиде волгенче дене сырен мўгырышö тенгыз ўмбалне лўддымö Буревестник гордо чонгештылеш; то сенгымашын пророкшо кычкыра:

— Пусть виянрак мўгыржö буря!

„Песня о Буревестнике" революционный прокламаций, а Буревестникын образше—Горькийын кокымшо лўмжö лийын. Писательын тиде периодысо творчествышкыже сокол нерген чудесный муро относитлалтеш.

Горькийын скитальческий илышыже, босяк да „дно" ден пырля лиймаш, тудым тушко конден, что Горький босяк-шамыч кокла гыч шкенжын геройжо-шамычын образшым первоначально черпатлен.

„Мать" повестьыштыже Горький вес герой-шамычым пуа. Лийдыме яркий образлаште пашазе массын революционный самосознанийыштым, царизм ваштареш политический кучедалмын картиныжым сўретла.

Горький кугу повестьлаштыже, драмылаштыже да ойлымашлаштыже („Фома Гордеев", „Трое" „Мещане", молат) царский Российын тўрлö класс ден группысо обществын илышыжым пеш кугу мастарлык дене описатлен. Тудын „Детство", „В людях", „Мои университеты" автобиографический повестьлаштыже тоштын мрачный картиныже-шамыч эртат.

Великий Октябрьский социалистический революций деч вара Алексей Максимович творческий энергийын уло вийжым социалистический строительствылан пуэн. Тудо кугу общественный пашам ышта, уло тўнялан шергылтше антифашистский статья-шамычым воза, кугу художественный произведений-шамычым создатла: „Дело Артамановых", „Жизнь Клима Самгина", „Егор Булычев и другие", „Достигаев и другие" пьес-шамычым возен. Нине произведенийлаште Горький кугу вий дене буржуазийын чурийжым сўретла, тудын обреченностьшым грядущий революцийын чурийже ончылан ончыкта.

Горькийым необычайный энергий да инициатива тудын илышын пытартыш кечыже мартенат огеш кудалте—тудо шуко пашам ышта, фашизм ваштареш кўдырчö гай статья-шамычым возгала, советский писатель-шамыч дене руководитла, фашизм ваштареш кучедалмашке зарубежный интеллигенцийым вдохновлятла, пашазе, колхозник, летчик, пионер-шамыч дене вашлиеш, мемнан великий родинан чыла мучашлаже гычат тўжем ен дене оживленный переписким иметла. Тудо грандиозный замысел-шамыч дене темын. Презренный троцкистско-бухаринский изверг-шамыч гениальный народный писательын илышыжым кўрлынат. Убийцышамычлан курымешлан позор да проклятье!

Шомакын гениальный художникышлан, великий калыкын великий эргыжлан, шемер калыкын беззаветный йолташыже да коммунизм верч кучедалшын курымашлык вдохновительжылан—Алексей Максимович Горькийлан курымашлык чап!

П. Иванов.

А. М. Горький советский писатель-шамыч с'ездыште пионер-шамыч коклаште. 1934 ий.

А. М. ГОРЬКИИЫН МУЗЕИЫШТЫЖЕ

Москваште А. М. Горькийын музейже чылажат ик идалыкат пелэ существоватла, но тиде кўчык жапыштат тудо кугу популярностьым завоеватлен. Кодшо ийын музейыште шўдö тўжем наре ен—москвич-шамыч да Советский Союзын чыла районлаж гыч толшо-шамыч лийныт. Посетитель-шамыч великий русский писательын илышыже ден деятельность эпизодым раш ончыктышо экспонат-шамыч воктен поснак кужун ончен шогат, кудын нерген мемнан социалистический элын калыкше-шамыч кугун пагалат.

Кече гыч кечыш музейын фондшо-шамыч ешаралтыт. Тудын научный пашаенгышт шамыч, Алексей Максимович Горькийын илышыже дене кылдалтше документшамычым поген, шуко тўрлö архивлаште пургедыт. Горький дене лично вашлийше, але тудын ден перепискым иметлыше граждан-шамыч дечат шагал огыл интересный документшамыч пурат. Шукертак огыл, мутлан, музейыш Горькийын СССРоборона народвый комиссарын заместительже 1 ранг армейский комиссар Л. З. Мехлис лўмеш адресоватлыме ныл письма пурен. Мехлисын „Правда" редакцийыште ыштыме жаплан относитлалтше письма-шамыч литературын актуальный вопросшо-шамычым затрагиватлат. Алексей Максимовичын писатель да поэтшамычлан колтымо, кызытат музейыште улшо моло письмаже-шамычат тиде тема нергенак трактоватлат. Тыгай письма-шамыч А. Фадеев, А. Серафимович, П. Тычина да моло йолташ-шамыч деке возымо улыт улмаш.

Музейыш тока доставитлыме документ-шамыч кокла гыч чылан палыме „Были горы высокой" книган рукописьше ўмбаке посетитель кугу вниманийым обращатла. Горькийын кидше ден ыштыме памятка, выставка, правка, отзыв-шамыч писательын художественный произведений дене кузе кропотливо пашам ыштымыжым, литературым йöратымыжым, калык кокла гыч лекше самородок-шамычлан кузе куанымашыжым раш ончыктат.

Горькийын калык дене кўрылтдымö связьым кучымыжо нерген шўдö дене музейный материал-шамыч свидетельствоватлат. Теве Алексей Максимовичын произведенийыштлан лудшо-шамычын отзыван альбом. Теве пашазе, колхозник, инженер, командир, красноармеец, артист, школьник-шамычын дружеский письмашт-шамыч, кудын гоч советский граждан-шамыч Горькийлан шкеныштын куанымышт да шыдешкымышт нерген кагнашат, тудын деч советым йодыт, шкеныштын пожеланийыштым выражатлат.

Пытартыш тылзылаште музейыш А. М. Горькийын дореволюционный периодысо илышыжлан относитлыше материал-шамыч пуренит. Тыге, мутлан, Нижегородский адвокат Ланинын тудын „письмоводительже" Алексей Пешковын (Горькийын) переписыватлыме делаже-шамыч обнаружитлыме.

„Мать" повестьышлан лийын, А. М. Пешков ваштареш судебный преследованийым угыч тўналме нерген печать пашам ончышо Санкт—Петербургский комитетын судебный палата лўмеш возымо отношенийын копийжым мумо.

Посетитель-шамыч музейыште выставитлыме С. Соколов художникын „И. В. Сталин и К. Е. Ворошилов в гостях у А. М. Горького" сўретшым кугун аклат. Тиде сўретыште тудо моментым ончыктымо, кунам Алексей Максимович шкенжын ик произведенийжым лудеш. Калык-шамычын вождьшо Сталин йолташын да тудын эн лишыл соратникше Ворошилов йолташын великий революционер-писательын кугу йöратымашыштым художник пеш сайын ончыктен моштен. Весе—Сварог художникын кистьышлан принадлежатлыше „Ворошилов и Горький в тире" картинат пеш удачно лектын.

Музей тыгак Горькийын ятыр портрет ден зарисовка-шамычым поген.

„Пролетарская ненависть" щит ятыр уэмдыме. Тыште А. М. Горькийын фашизм дек, да тудын гнусный агентуржо дек ненавистян высказыванийже-шамыч погымо улыт.

„Ме война состоянийыште илена,—вот мом ме ик минутланат мондыде шарнышаш улына. Мемнан коклаште але предаватлаш, ужалаш, пуштедаш способный улшо мерзавец шамычат улыт улмаш. Тыгай мерзавец-шамычын существоватлымышт допустимо огыл... Тушманым безжалостно, беспощадно пытараш кўлеш".

Великий Горькийын 1935 ийыште возымо да мемнан социалистический государствын чыла тўрлö тушманже-шамычым беспощадно шалатымашке ўжшö тиде мутшо-шамыч шке пўсылыкшым кызытат йомдарен огытыл.

Троцкистско-бухаринский изверг-шамыч Горькийым умертвитлышт. Но калык, кудылан Алексей Максимович Горький чыла шке илышыжым пуэн, тудын нерген прекрасный айдеме, великий писатель, советский мландын мужественный патриотшо нерген шарнымашым курымешлан аралeн кода. Музейыште кызыт Горькийын памятникыштлан советский скульптор-шамыч Мухина, Шадр, Домогацкий, Поммер, Муравин, Лысенко да молын проектшым демонстрироватлат. Нине проектше-шамыч кокла гыч эн сайже Горькийлан тудын родинаже—Горький олаш,—Ленинградыште да Москваште памятникым соорудитлашлан налалтеш, кушто тудо шкенжын шуко образан, чапле паша ден темше чудесный илышыжын пытартыш ийлажым эртарен.

В. Осипов.

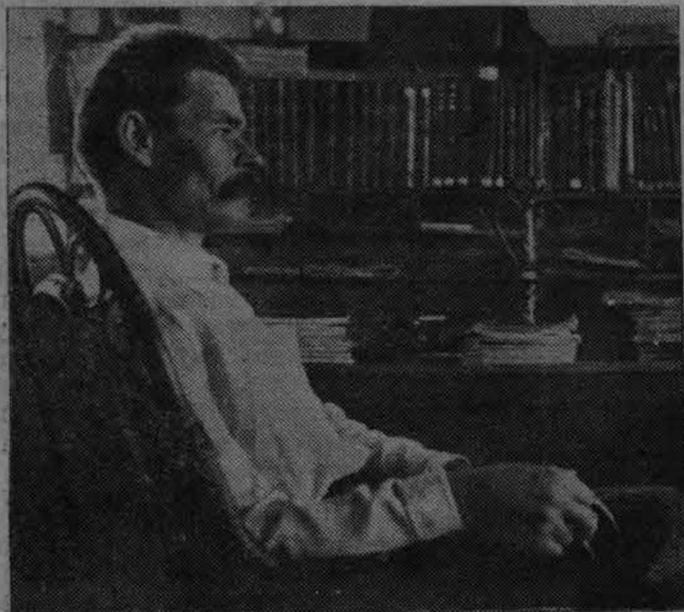

М. Горький шке кабинетыштыже.

А. М. ГОРЬКИЙЫН ЧЫЛА КНИГАЖЫМ ЛУДЫНАМ

Великий русский писатель Алексей Максимович Горькийым советский калык пеш чот пагала, вет Горький калыклан шуко шергакан творенийым коден, тудын возымыжым Советский Союзын шемерже-шамыч кумыл нӧлтын, йӧратен лудыт. Мый шонго улам гынат художественный литературым лудаш моткоч йӧратем. Писатель-шамыч кокла гыч Алексей Максимович Горькийын возымыжым эн чот йӧратем.

Горький калыклан умлаш лийшын простой йылме ден возен. Тудын возымыж гыч „Мать", „Детство", „Жизнь Матвея Кожемякина", „Жизнь Клима Самгина" эн утларак келшат. Мый тидеч молымат пеш шуко лудынам.

„Мать" повестьын геройжо Павел Власовын революционный деятельностьыштыжо, тудын маевкым организоватлымаштыже да тулеч моло пашаштыжат мыйын полшымо шуын. Лудмо годым мый шкемым нунын дене пырляк улмо гай чувствоватленам. Кунам жандарм-шамыч Павел Власовын аваже кид гыч йошкар знамям шупшын налыт да кушкедыт, тунам, лудмем годым, мыйын шӱмем шыде ден, ненависть ден темын, мый тунамак ош бандит-шамычым кырен шалаташ полшаш каяш ямде улмем шижынам.

Максим Горький шкежат кугу революционер, садлан тудо шке геройжо-шамычым сайын образно ончыктен.

Алексей Максимовичым мый курымеш шарнаш тӱҥалам, тудын геройжо-шамыч, революционный идеяже нигунам мондалдымын ушыштем кодыт.

1936 ийыште право-троцкистский контрреволюционный бандын великий русский писатель, коммунизм верч виян кучедалше Алексей Максимович Горькийым злодейски пуштмышт верген уверым кугу соболезнований ден вашлийым.

Горькийым Советский калык курымеш ок мондо!

Григорий Павлович Панков.

Йошкар-Ола район, Кожино ял.

ГОРЬКИЙЫН „В ЛЮДЯХ" КИНОКАРТИНЫЖЕ НЕРГЕН

„В людях" кино трилогийын ик чапле ужашыштыже Горькийын тӱрлӧ вере калык коклаште илен нелэ пашам ыштен коштмыжо ончыкталтеш. Вот Алеша чертежник Сергеев Василий дене ученик шотышто ила. Тыште Алеша кум енг шушаш пашам ышта, тудлан кӱмыж-совылам, тувырым, пӧрт кӱварым мушкыктат. Алеша тыште пеш шуко мыскылымашым, индырмашым чыта, лачак тудым прачка Наталя шуко годым кыралтма деч утара. Чертежник Сергеев деч каймеке, Алеша „Добрый" лӱман пароходышко кухньышто кӱмыж-совла мушкедышлан пашам ышташ шогалеш. Пароходышто Алеша Смурый повар дене келша. Нуно коктын книга-шамычым лудыт, Гогольын „Тарас Бульба" книгам лудмо годым повар Смурый чытен кертде шортын колта. Т у д о чертежник Сергеев дене илымыже годымак пошкудо суртан барышня деч Пушкинын, Гогольын, Лермонтовын книга-шамычым лудаш нумалын. Озаже ынже шиж манын, Алеша йӱдым сорта тул дене, я тылзе волгыдышто нелшаш семын книга-шамычым лудеден.

Вот Алеша юмо онга сӱретлыме мастерскойышто пашам ышта. Тушто художник-шамыч дене пенгыде кылым куча. Кас йыда нунылан книга-шамычым лудеш. Лермонтовын „Демон" поэмыжым Алеша пеш кугу шижмаш дене лудын. Алеша адак мӧнгыштыжӧ ила. Илыш тугаяк начар, кочаже туманла, уныкажым шӱрдылеш. Алеша духовный академийыште тунемше Митропольскийын вашлиеш тудын кӱштымӧ почеш Казаньыш тунемаш каяш келша. Казаньыш тунемаш кайымыже годым кочаж ден куваже Алешам ужаташ пристаньыш миеныт. „Город на Каме" торжественный муро йӱкеш Алеша Казаньыш тунемаш кая. Тышан „В людях" кинокартина пыта.

„В людях" кином Советский зритель-шамыч тошто илышлан уло шыдыштым луктын, великий писательын пагален ончат.

В. Рожкин.

Горькийын произведенийыштым марлаш кусарыман

Великий русский писатель—Максим Горькийын произведенийжым мый изием годсек йӧратен лудам. Теве „Детство", „В людях", „Мои университеты", „Мать", „Девушка и смерть" произведений-шамычым кок гана гычат лудынам.

Максим Горький шкенжын тӱҥалтыш произведенийже гычак капитализм ваштареш, угнетений ваштареш выступатла, тудым карга. Пӱсӧ литературный мут дене капиталистический стройын шӱмашыжым, лувчыргымашыжым ончыкта. Капитализм ваштареш, революцийыш ӱжеш. Садлан, шӱшӧ капитализм Максим Горькийыште кугу тушманжым ужын. Тудын шӱдар ушыж деч да пӱсӧ мутшо деч тушман тул деч лӱдмӧ гаяк лӱдын. Мемнан элым ужалаш шонышо фашистский агент - шамыч Горький ӱмбак шакше кидыштым нӧлталныт. Но Максим Горький нигунам ок коло. Тудым Советский Союзысо да уло тӱнясе шемер калык ок мондо.

Максим Горькийын произведенийже пеш шуко йылме дене печетлалтыныт. Кажне йылме денат произведенийжым изиже-кугужо йӧратен лудеш. Туге гынат, каласаш кӱлеш, Максим Горькийын произведенийже марий йылмыш начар к у с а р а л т е ш. Маргиз Горькийын произведенийжым марий йылмыш кусараш ик книгамат планышкыже пуртен огыл. Максим Горькийын произведенийже-шамычым марий йылмыш кусараш пижаш кӱлеш. Тиде шотышто эн ончычак МАССР-се писатель Союзын Оргкомитетше инициативым ончыктышаш.

К. А. Скворцов.

Всесоюзный ял озанлык выставкыш кандидат

КРОЛИКОВОДЧЕСКИЙ ФЕРМА

Колхозым организоватлыме деч кум ий вара „У пасу" колхозышто (Йошкар-Ола район) Петр Максимович Охотниковын инициативше дене 1934 ийыште 50 кролик дене кролиководческий фермым организоватлышт. Кролик-шамыч верысе улыт, ончен мошташ мастар енгжат лийын огыл. Садланак кролик-шамыч шукыжым коленыт. Южо колхозник-шамыч кролик ферма лийын шуын, доходым пуаш тӱҥалеш, манын шоненыт огыл.

—Кроликым кунам четлыкыште ашнен кертат, вет тудо яраште илаш йӧрата.

—Пеш колат, наверне вер огеш келше.

Ушаныде колхозник-шамыч тӱрлӧ семынат кутыркаленыт. Но нунын ойлымышт арам лийын.

Колхоз правлений фермым организоватлымын первый кечыже гычак кроликым ончен пукшаш Мария Лукинична Охотникова йолташым шогалтен. Первый жапыште тудлан пашам ышташ йӧсырак ылe гынат, но тудын пашам йӧратымашыже, тыршымашыже чыла нелылыкымат сенген.

Ий гыч ийыш ферма кушкын, виянгын. Верысе урлык кролик-шамычым породистый кролик-шамыч дене вашталтеныт. 1936 ийыште верысе кролик-шамыч олмеш Московский область зверосовхоз гыч „Шиншил серебристый" 60 кроликым налме. Нунылан сай условийым создаватлыме да поснак нуным сай ончаш тӱҥалме. Пукшашлан рационым составитленыт.

Тиде ийыште Охотникова йолташ ик ава кролик деч 17 деловой кролик игым ончен куштен. 1936 ийыште ферма 1000 кроликым налын. Кокла шот дене идалыкыште ик ава кролик деч 18 деловой кроликым налме. Тыге 1937 ийыште тиде фермым племенной фермылан утвердитлыме. Кызыт тиде фермыште 100 стандартный ава кролик да 10 узо кролик уло. Нине кролик-шамыч дене ферма кажне ийын 2000 кроликым налеш. „У пасу" колхозын фермыже республик кӧргысӧ кролиководческий ферма-шамычым племенной кролик-шамыч дене обеспечиватла. Фермын продуктивностьшо кажне ийын кушкеш. 1938 ийыште ик ава кролик деч кажныж деч 20 деловой кроликым налыныт. Охотникова йолташым пашам сайын ыштымыжлан окса дене да шергакан ӱзгар дене шуко гана премироватлыме.

1939 ийыште Охотникова йолташ ик ава кролик деч 25 деловой кролик игым налшаш верч тырша. Мутат уке, тудо тидым тӱрыс шукта.

Снимкыште: „У пасу" колхозын кролиководшо Всесоюзный ял озанлык выставкыш участвоватлаш кандидатлан утвердитлыме Мария Лукинична Охотникова шке экспонатше дене.

Кролиководческий ферма пеш кугу пайдам пуа. 1938—39 ийысе колхозник-шамычын да колхозын шыл планжым кролик-шамыч дене тӱрыс тӱлымӧ. Общественный питанийлан кролик шыл ситышын уло.

Кроликым ончен куштымаште кугу успехым шумылан Главный выставочный комитет „У пасу" колхозым Всесоюзный ял озанлык выставкыш кандидатлан утвердитлен.

Тыгак Охотникова йолташымат фермыште пашам показательный ыштымыжлан Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш да почетный книгашке пурташ кандидатлан утвердитлен.

„У пасу" колхозын кролиководческий фермыже шумо сенгымашеш огеш шогал, а тӱҥалме пашам умбакыжат саемден толеш.

Мих. Толстухин.

101

Партий ден правительствын решенийыштым кумдан умылтарыман

Пектубаевский районышто политико-воспитательный паша начар шындалтын. Теве „Тумэр" колхозышто массовый, да тугак колхозный производствышттат паша пеш начар.

Комсомолец Славнов Никанор Иванович тений 5 тылзе жапыште 51,4 трудоденым велэ ыштен, кызытат шке колхозыштыжо ок ыште, оксам утларак налаш манын пошкудо колхозыш каен. Тыгак М. Я. Шалыгин ватыж ден коктынат тудын ден пырля каеныт. Шалыгин тений улыжат 53 трудоденым велэ ыштен. Тиде—партий ден правительствын решенийже-шамычым, ВКП(б) ЦК ден СССР Совнаркомын „Колхоз-шамычын общественный млакдыштым разбазариваний деч аралыме мера-шамыч нерген" постановленийыштым явно нарушатлымаш лиеш.

Первичный комсомольский организацийын секретарьже И. М. Дубников тиде пашам йӧршеш монден. Тудо агитаторлан шотлалтеш, но але марте колхозник-шамыч коклаште ик беседым, умылтарымашым, политинформацийым ыштен огыл.

Тыгак агитатор комсомолец Иванов А. Д. шкежат нимогай газетым ок нал, политически ок куш, ок тунем. Тиде ялыште чылажат 36 сурт велэ газетым налыт, колхозный правленийыштат лач ик районный газета гына уло.

Массым политически воспитатлымаште комсомол кугу активностьым проявитлышаш. „Тумер" колхоз пелен первичный комсомольский организацийлан тиде шотышто кугун полшыман. И. И. Лешпаев.

Агитатор-шамыч пашам сай ыштат

Конгавурский ял совет мучко (Кужеҥер район) чылаже 20 агитатор уло, нуно шке пашаштым йӧратен ыштат; масса коклаште политико-воспитательный пашам сайын шынденыт. Теве „Окаш" колхозышто агитатор Щербаков йолташ „Нива" колхозышто Пирогов йолташ, Соколов, Сепеев да молат колхозник-шамыч коклаште ВКП(б) XVIII с'ездын исторический решений-шамычым, СССР Верховный Совет Кумышо Сессийын материалже-шамычым регулярно умылтарен шогат.

Конгавурский ял советыште 4 первичный комсомольский организаций уло, нуно ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийже-шамыч негызеш перестроитлалтын пашаштым сайын ыштат.

А. Кошкин.

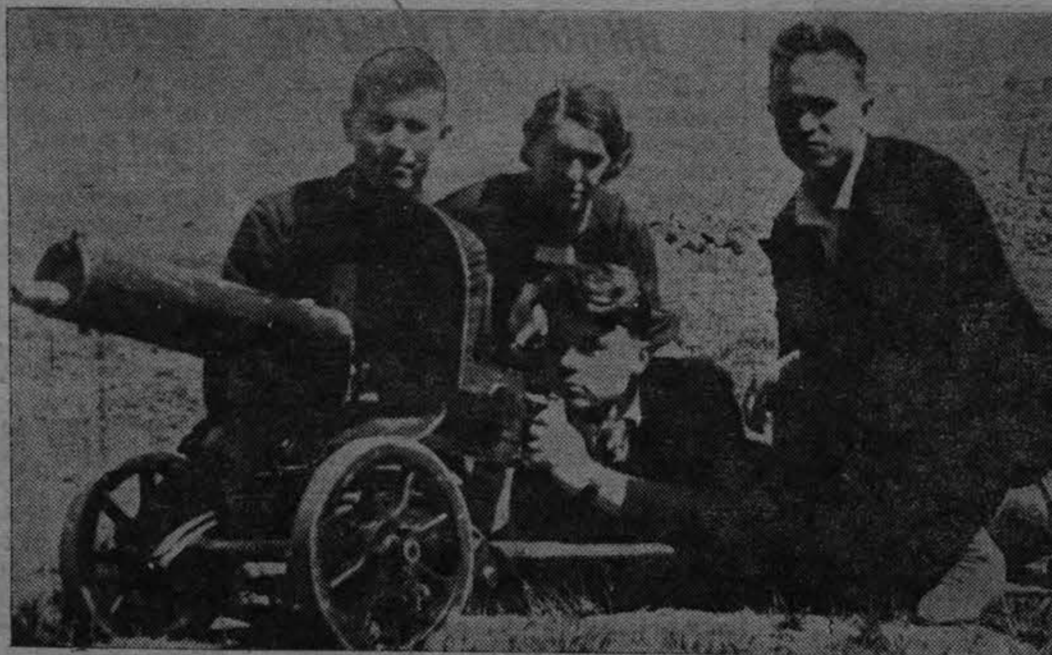

Молодежь военный пашам йӧрата. Снимкыште: Марпединститут студент-шамыч Я. П. Павлов, М. В. Бушева, А. Ф. Зверев, В. М. Борисов йолташ-шамыч пулеметым изучатлат.
Фото М. Чуршуковын.

„ТАИРЫШТЕ" ИЛЫШ ШОЛЕШ

„Таир"—Марийский республиканский пионерский лагерь. Туштӧ ий еда шӱдӧ дене пионер-отличник-шамыч канат. Тенийат уже „Таир"-ыште илыш шолаш тӱҥале.

15 июньышто „Таир" лагерьым почмаш лие. Горн йӱк шоктымек 6 отряд-шамыч линейкыш строитлалт шогальыч. Старший вожатыйын начальниклан рапортым пумыж деч вара начальник каласа:

— Флагым нӧлташ!

Горн да тӱмыр йӱк почеш флагым дежурный звена мачте мучашыш кӱзыкта. Флаг нӧлтымӧ—лагерь почмо.

Йоча-шамычым саламлен, ВЛКСМ Обком секретарь Камелина йолташ, Марийский АССР Верховный Совет депутат Беляева йолташ, ВЛКСМ Йошкар Ола ГК-ын пионер отдел вуйлатышыже Згурская йолташ да молат выступатлат.

Изи митинг пытымек йоча-шамыч костер йыр чумырген шинчыч. Костерыште СССР Верховный Совет депутат Капитолина Михайловна Кельбедина йолташ СССР Верховный Советын III Сессийже нерген простой йылме дене, но моткоч образвын каласен пуыш. Тудын ойлымыж годым йоча-шамыч ятыр гана совым кырышт. Тудын выступатлымыже деч вара художественный выступлений лие. Туштӧ нуно чапле номер дене выступатлышт. Да, талантливый йоча-шамыч улыт! Нуно тувемынат кертыт, куштенмуренат чаплан моштат, оборонный пашамат ыштен моштат, ик манаш чыла кертыт.

* * *

Лагерьыште илыш шолаш тӱҥале. Ятыр кружок-шамыч улыт. Оборонный кружоклаште (физкультурный, ПВХО, стрелковый) 185 йоча гыч 160 йочашт участвоватлат. Тышеч раш: йоча-шамыч шке родинышттым чот йӧратат, тудым аралаш ямдылалт кушкыт.

БГСО кружокышто 40 утла йоча-шамыч нормо сдатлаш ямдылалтыт. Тыште кок занятийым эртарыме.

Туристический кружок член-шамыч 20 июньышто Волга энгерыш походым ыштат.

Йоча-шамыч модышлан пеш поян улыт. Нунын шахмат, шашке, домино ятыр комплект уло. Биллиард дене модашат йоча-шамыч пеш йӧратат.

Площадкыште эре йоча-шамычын йӱкышт шокта, утларакшым кастене.

Йоча-шамычлан тыгай верыште весела!

Но эше лагерьыште ситыдымаш уло, тидым ончыктыде кодаш ок лий. Патефонлан име уке. Тыгак пластинка-шамычат пеш шагал улыт. А вет патефон йоча-шамычын йӧратыме музыкышт. Йоча-шамыч нимогай общий танцымат огыт тунем. Площадкыште крокет модышат уке. Крокетат йоча-шамычын сай модышышт.

Но ме ӱшанена: тиде ситыдымаш-шамычым лагерь начальник Краснов йолташ вашке тӧрлата.

Йыван ФЕДОТОВ.

Отлично сдатлышт

Конганурский неполный средний школын 7 классыште тунемше-шамыч Казанцев, Уразаев, Домрачев, Батухин, Новиков, Виногоров да молат испытанийым отлично отметка дене сдатлышт. Нуно тунемме ий мучкак сайын тунем толыныт, домашний заданийым эре сайын шуктен шогеныт да урокышто учительын кажне мутшым внимательно колыштыныт, тыгерак нуно сай успехым шуыныт.

А. Кошкин.

Нормым 120 процентлан темат

„Чирки" колхозышто (Пектубаевский район) чыла пашамат соревноватлен ыштат, садлан нормым эре утыж дене темен шогат. Колхозник В. Кузнецов, Г. Кузнецов, Ф. Фролов да молат корно ыштымаште паша нормым 100—120 процентлан темен шогат. Нуно шке паша примерышт дене моло колхозник-шамычым стахановский пашашке мобилизоватлат.

А. Фролов.

Оборонный значоклан нормым сдатлат

„Йошкар-кече" колхозысо молодежь (Ронго район) „Ворошиловский стрелок" значоклан нормым сдатлат. Теве Таныгин, Иванова, Ключев, Бастраков, Кузнецов да молат ВС значоклан нормым сдатленыт да значокым налыныт. А. Виногоров.

Читатель шукемын

Руя-Сола НСШ пелен библиотекым организоватлыме. Тыште классик-шамычын шуко произведенийже улыт. Книгам лудаш колхозник-шамычат налыт. Читатель эре шукемеш.

Мемнан критика почеш

1939 ий 21 майыште 42(541) номеран „Рвезе Коммунист" газетыш У-Тор'ял педучилищыште марий йылме дене туныктышо Черных нерген статьям печетлыме ыле.

Тиде статьям МАССР Наркомпросышко да У-Тор'ял Роношко терген колтымо. МАССР Наркомпрос ден У-Тор'ял РОНО терген валын, тыге увертарат: Марий йылме дене туныктышо П. С. Черных нерген возымо заметкан фактше тӱрыс подвердитлалтеш. Черных шке назначенийжылан огеш соответствоватле. Садлан у тунемме (1939-40) ий гыч педучилищыште паша ыштымаш гыч корангдалтеш.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

Иностранный телеграмма-шамыч

Тяньцзиньыште

Токио, 15 июнь (ТАСС). Домей Цусин таньцзинский корреспондентше увертара: тенгече ик американец японский консул деке пурен да Тяньцзиньыште английский концессийын властьше-шамыч поручитлыме почеш японец-шамычлан уступкым ышташ английский власть-шамычын келшымашыштым туллан пуэн. Консул вашмутым пуэн: „Паша блокадыште шумек, ме англичан-шамыч деве мутланаш огына тӱҥал".

Шанхай гыч увертарат: японец-шамыч Тяньцзиньыште нунылан англичан-шамычын отпорым пуаш желатлыдымыштлан ӱшанымек, Шанхайыште международный сеттльментлан блокадым ямдылат.

Английский авиационный заводышто забастовка

Лондон, 15 июнь (ТАСС). Спакысе (Ливерпуль лишне) государственный авиационный заводышто машиностроитель-шамыч профсоюзын ик цеховой уполномоченныйжым паша гыч луктын колтымылан лийын, тенгече забастовка тӱҥалын. Паша гыч корангдымым мӧнгеш налаш забастовочный комитетын требоватлымыжлан заводоуправлений отказатлымашан вашмутым пуэн. Кызыт чыла 6 тӱжем пашазе бастоватла.

Чехий ден Моравийысе положений

Прага гыч германский власть-шамычын „Чехий ден Моравий протекторатын" чыла границыштым петырымышт нерген увертарат.

Парижский печать увертарымашым публиковатла, туштӧ ончыктaлтеш: 10 июнь ваштареш йӱдым Паход олаште (Чехия) германский ден чешский полицейский-шамыч коклаште стычка лийын. Стычка годым ик чешский полицейский револьвер дене лӱйымӧ ден колен.

(ТАСС).

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната №70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—513. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.